

Udskriftsdato: 15. december 2025

FOU nr 1982.140 (Gældende)

Erklæring efter retsplejelovens § 799, stk. 7, om ransagning uden resultat

Ministerium: Folketinget

Erklæring efter retsplejelovens § 799, stk. 7, om ransagning uden resultat

Henstillet til justitsministeriet at undergive en sag om udstedelse af erklæring efter retsplejelovens § 799, stk. 7 (ransagning uden resultat) fornyet behandling.

(J. nr. 1982-733-610)

Advokat A klagede for B over, at justitsministeriet havde tiltrådt en afgørelse, der var truffet af politiet og anklagemyndigheden, og hvorefter der ikke fandtes grundlag for at imødekomme A's anmodning om udstedelse af en erklæring efter retsplejelovens § 799, stk. 7, om, at en ransagning hos B havde været uden resultat.

Det fremgik af sagen, at statsskattedirektoratet anmodede statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet om, at der blev indhentet retskendelse om ransagning hos B, der var mistænkt for skatteunddragelse af særlig grov karakter efter straffelovens § 289 i forbindelse med driften af to selskaber.

Statsadvokaten videresendte anmodningen til politimesteren i Odense, der over for retten i Odense fremsatte begæring om ransagning på to nærmere angivne adresser vedrørende de to selskaber. Det anførtes i begæringen, at B var under mistanke for skattesvig af særlig grov karakter, jfr. straffelovens § 289, ved at have udeholdt forretningsindtægter på 7.273.297 kr. fra de to selskaber fra beskatning i Danmark.

Retten i Odense afsagde kendelse om ransagning, og efter at ransagningen var foretaget, anmodede A politimesteren om dels at blive gjort bekendt med det materiale, der lå til grund for rettens kendelse, dels om en erklæring efter retsplejelovens § 799 om, at ransagningen havde været resultatløs.

Politimesteren sendte A det ønskede materiale og meddelte, at han ikke kunne udstede en erklæring efter retsplejelovens § 799, da materialet fra ransagningen endnu ikke var gennemgået.

A rettede på ny henvendelse til politimesteren og redegjorde for en række fejl, som efter hans opfattelse forelå i det materiale, der havde dannet grundlag for ransagningskendelsen. Han anmodede atter om en erklæring efter retsplejelovens § 799, men politimesteren afslog på ny under henvisning til, at efterforskningen i sagen ikke var afsluttet.

A klagede herefter til statsadvokaten for Fyn over politimesterens afgørelse og anførte, at erklæring efter retsplejelovens § 799 skal afgives, hvis en ransagning har været resultatløs, og at dette efter almindelig retsopfattelse måtte have relation til ransagningsbegæringen. Det forhold, at politiet og skattevæsenet havde fundet materiale, der var uden nogen politimæssig interesse, kunne ikke bruges som påskud til at undlade at afgive den omhandlede erklæring. Pligten til at afgive en sådan erklæring måtte dernæst gælde, uanset om efterforskningen var afsluttet eller ikke. Den mistænkte måtte have krav på en sådan erklæring alene med den begrundelse, at ransagningen ikke havde underbygget politiets ransagningsgrundlag.

Statsadvokaten forelagde A's klage for politimesteren i Odense, der fastholdt sin tidligere afgørelse og tilføjede, at det materiale, der var sikret under ransagningen, siden havde beroet i statsskattedirektoratet, der endnu ikke havde afgivet udtalelse om resultatet af undersøgelsen.

Statsadvokaten meddelte herefter A, at det ikke kunne give ham grundlag for kritik, at politimesteren ikke havde fundet at kunne afgive erklæring efter retsplejelovens § 799, så længe efterforskningen stod på. Statsadvokaten havde dog samtidig anmodet statsskattedirektoratet om at oplyse, om ransagningsmaterialet i større eller mindre grad eller slet ikke havde givet bidrag eller tilskyndelse til direktoratets undersøgelse og vurdering.

I den anledning meddelte statsskattedirektoratet statsadvokaten, at skattemyndighedernes foreløbige undersøgelsesresultat ville danne grundlag for en række forhøjelser af B's skattepligtige indkomster for de senere indkomstår samt for forhøjelse af hans indkomst for så vidt angik det ene af de tidligere nævnte selskaber. Efter direktoratets opfattelse var der grundlag for at pålægge B strafansvar for overtrædelse af skattekontrollovens § 13, stk. 1 og 2, i forbindelse med flere af de indkomstforhøjelser, der var tale om.

Med udgangspunkt i det materiale, som blev tilvejebragt ved ransagningen, havde direktoratet dernæst foretaget forskellige undersøgelser. Resultatet af disse undersøgelser indgik imidlertid ikke i grundlaget for de ovenfor omtalte indkomstkorrektioner. Ransagningen kunne derfor efter direktoratets opfattelse for så vidt karakteriseres som værende uden resultat.

Statsskattedirektoratet anførte videre, at det af nogle bilag, der blev udleveret af et tredje selskab i forbindelse med ransagningen hos B, fremgik, at en avance i forbindelse med afståelsen af de to ovennævnte selskaber pr. 1. oktober 1979 til dette selskab ikke var selvangivet af selskaberne for skatteåret 1980-81. Der var her tale om en såkaldt »forskydningsdifference«, som under de foreliggende omstændigheder efter direktoratets opfattelse burde medføre strafansvar for B. Dette forhold var konstateret i forbindelse med ransagningen, der dermed efter direktoratets opfattelse for så vidt havde givet resultat.

Endelig anførte statsskattedirektoratet, at der på ransagningsdagen blev rettet henvendelse til B's revisor med henblik på dennes udlevering af forskelligt regnskabsmateriale. Senere samme dag kontaktede revisoren Odense kommune for at meddele, at B's skattepligtige indkomst for indkomståret 1979 skulle forhøjes med en overset huslejeindtægt på 126.664 kr. Efter statsskattedirektoratets opfattelse ville der være strafansvar for overtrædelse af skattekontrollovens § 13, stk. 2, forbundet med den nævnte forhøjelse.

Statsadvokaten forelagde statsskattedirektoratets udtalelse for politimesteren i Odense, der fastholdt sin opfattelse, hvorefter der ikke kunne afgives erklæring efter retsplejelovens § 799, når efterforskningen ikke var afsluttet. Politimesteren tilføjede, at såfremt den foretagne ransagning ikke underbyggede den oprindelige mistanke, men afdækkede strafbare forhold i øvrigt, for hvilke påtale kunne gennemføres, fandtes dette ikke at kunne bevirke, at den mistænkte kunne fordrø erklæring efter retsplejelovens § 799, men den pågældende ville da modtage meddelelse om, at påtale for den oprindeligt foreliggende mistanke eller sigtelse var sluttet efter enten retsplejelovens § 723 eller § 749. I den foreliggende sag måtte det efter indholdet af statsskattedirektoratets udtalelse forventes, at forfølgning for overtrædelse af skattekontrollovens § 13, stk. 1 og 2, blev gennemført, og at grundlaget herfor til dels var fremkommet ved den foretagne ransagning, selv om den oprindelig konkret foreliggende mistanke efter direktoratets skøn ikke havde kunnet underbygges. Indholdet af straffelovens § 289 er alene en forhøjelse af strafferammen for overtrædelse af skattekontrollovens § 13, stk. 1, og politimesteren fandt derfor ikke, at en erklæring efter retsplejelovens § 799 kunne afgives i den foreliggende sag, når forfølgning efter skattekontrollovens § 13, stk. 1, påfulgte.

I en skrivelse til A redegjorde statsadvokaten for statsskattedirektoratets og politimesterens udtalelser og anførte, at der, således som sagen forelå oplyst, ikke var grundlag for at hævde, at ransagningen i sin helhed ville kunne betegnes som uden resultat for en foreliggende sigtelse efter skattekontrolløven, som var indeholdt i den oprindelige sigtelse efter straffelovens § 289. Under hensyn hertil fandt statsadvokaten ikke at kunne pålægge politimesteren at udstede en erklæring efter retsplejelovens § 799.

I en skrivelse til statsadvokaten bemærkede A, at han forstod, at statsskattedirektoratet fortsat kun opretholdt efterforskningstilstanden på ubetydelige skatteforhold af meget tvivlsom strafferetlig relevans, og at der i det hele var tale om forhold, der på ingen måde vedrørte de teorier, som statsskattedirektoratet og politiet havde anført i ransagningsbegæringen, og som var grundlaget for Odense rets ransagningskendelse. De forhold, som nu blev fremhævet af statsskattedirektoratet, kunne ikke selvstændigt danne grundlag for opnåelse af ransagningskendelse. Umiddelbart kunne statsskattedirektoratet måske hævde - med henvisning til de forhold, der i henhold til statsskattedirektoratets udtalelse kunne give anledning

til skattemæssig påtale - at ransagningen ikke havde været uden resultat. Imidlertid ville det efter A's opfattelse være et alvorligt misbrug af ransagningsinstituttet, hvis myndighederne kunne opstille en mere eller mindre temerær teori omkring et større unddraget skattebeløb og derefter få lejlighed til at optræfle ganske betydningsløse skatteforhold.

Statsadvokaten videresendte A's bemærkninger til rigsadvokaten, der meddelte A, at den foretagne ransagning efter de foreliggende oplysninger ikke kunne betegnes som resultatløs, og at han derfor ikke fandt grundlag for at ændre statsadvokatens afgørelse. Vedrørende A's bemærkninger om grundlaget for ransagningskendelsen henviste rigsadvokaten til, at der kunne foretages ransagning i skattekontrollovssager, jfr. skattekontrollovens § 19, der henviste til retsplejelovens regler om bl.a. ransagning.

I en skrivelse til rigsadvokaten protesterede A mod hans afgørelse og anmodede om, at der blev indhentet en udtalelse fra statsskattedirektoratet, idet skattesagerne nu var afsluttet, og sigtelsen for grov skattesvig var frafaldet.

I den anledning udtalte statsskattedirektoratet i skrivelse af 30. oktober 1981 til rigsadvokaten, at B havde afgivet tilbud om efterbetaling af personskatter på i alt 282.042 kr. samt selskabsskatter på i alt 9.569 kr. vedrørende et af de to ovennævnte selskaber. Ved samme lejlighed havde B tilbudt dels personlig at betale en bøde på 56.000 kr., dels på selskabets vegne yderligere at betale en bøde på 14.000 kr. B havde i den forbindelse i begge relationer erkendt sig skyldig i overtrædelse af skattekontrollovens § 13, stk. 2. Grundlaget for gennemførelsen af efterbeskatningen og pålæggelsen af bøder forelå i form af resultatet af en revision, der var foretaget, da statsskattedirektoratet anmodede statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet om bistand.

Den efterfølgende ransagning tilvejebragte ikke materiale, som bestyrkede den sigtelse, der blev rejst i overensstemmelse med mistanken, og statsskattedirektoratet havde således ikke fundet grundlag for at søge strafansvar pålagt på dette punkt. Derimod blev der ved ransagningen fundet bilag, der indicerede, at B på strafbar måde havde søgt at udskyde beskatningen af avancen ved salg af aktiver til det tidligere omtalte tredie selskab. Ransagningen havde endvidere bevirket, at B's revisor havde rettet henvendelse til Odense kommune vedrørende opgivelsen af en huslejestigning på 126.664 kr. Den efterfølgende undersøgelse af disse forhold havde imidlertid ikke efter direktoratets opfattelse tilvejebragt grundlag for pålæggelse af strafansvar.

Det materiale, der blev fundet ved ransagningen, havde således ikke bidraget til belysningen af de indkomstdifferencer, der var omfattet af B's tilbud om betaling af bøder på i alt 70.000 kr., og statsskattedirektoratet havde derfor for sit vedkommende ikke noget at indvende mod, at der blev udstedt en erklæring om, at ransagningen havde været resultatløs.

Rigsadvokaten sendte herefter sagen til justitsministeriet og bemærkede, at han kunne henhold sig til sin afgørelse. Han fandt ikke, at ransagningen på baggrund af det, som statsskattedirektoratet havde oplyst, kunne betegnes som resultatløs i den i retsplejelovens § 799, stk. 7, anførte betydning, og han fandt derfor af principielle grunde, at en sådan erklæring ikke burde afgives i sagen.

Justitsministeriet meddelte A, at ministeriet ikke fandt grundlag for at ændre rigsadvokatens afgørelse.

Efter en foreløbig gennemgang af sagen henstillede jeg til justitsministeriet at undergive sagen en fornyet behandling. Jeg anførte herved følgende:

»Det fremgår af sagen, at grundlaget for den afsagte ransagningskendelse var en mistanke om skattesvig af særlig grov karakter, jfr. straffelovens § 289. Det er endvidere ubestridt, at der ikke ved ransagningen tilvejebragtes materiale, som bestyrkede den sigtelse, som blev rejst i overensstemmelse med mistanken. For så vidt må ransagningen siges at have været uden resultat.

Jeg må derfor forstå, at den trufne afgørelse bygger på en noget udvidende fortolkning af udtrykket »uden resultat« i retsplejelovens § 799, stk. 7.

Det forhold, at bestemmelsen således undergives en vis udvidende fortolkning, kan ikke i sig selv give mig anledning til bemærkning. Jeg henviser i denne forbindelse til den i Ugeskrift for Retsvæsen 1979, s. 970, refererede højesteretskendelse om det i hvert fald delvis tilsvarende spørgsmål om rækkevidden af retsplejelovens § 787, stk. 5.

Rækkevidden af bestemmelsen i retsplejelovens § 799, stk. 7, kan vel herefter give anledning til nogen tvivl. Det må imidlertid umiddelbart synes at måtte være en forudsætning for, at der kan meddeles afslag på et forlangende om meddelelse af erklæring, at der ved ransagningen i det mindste er tilvejebragt materiale, der har dannet grundlag for en efterfølgende gennemførelse af en strafferetlig retsfølge.

Den konkrete sag er sluttet med efterbetaling af personskatter og selskabsskatter samt med bøvedtagelser for overtrædelse af skattekontrollovens § 13, stk. 2. Jeg må imidlertid forstå, at grundlaget for gennemførelsen af disse krav allerede forelå i form af resultatet af en revision, der var foretaget før ransagningen, og at det materiale, som blev fundet ved ransagningen, i hvert fald ikke har bidraget til belysning af de indkomstdifferencer, der omfattedes af bøvedtagelserne. Jeg henviser i denne forbindelse til statsskattedirektoratets skrivelse af 30. oktober 1981 til rigsadvokaten.

...«

I skrivelse af 8. juli 1983 meddelte justitsministeriet mig, at ministeriet efter en fornyet gennemgang af sagen fortsat ikke fandt grundlag for at kritisere, at rigsadvokaten havde fortolket retsplejelovens § 799, stk. 7, således, at der i det foreliggende tilfælde ikke burde udstedes den ønskede erklæring. Ministeriet kunne imidlertid samtidig tilslutte sig, at rækkevidden af bestemmelsen kunne give anledning til tvivl, og at den fortolkning, som jeg havde peget på, var fuldt forenelig med bestemmelsens ordlyd.

Justitsministeriet lagde herefter min fortolkning af bestemmelsen til grund og erklærede i en samtidig skrivelse til advokat A, at ransagningen den 19. juni 1980 hos B havde været uden resultat.

Jeg meddelte justitsministeriet, at jeg havde taget det anførte til efterretning.